

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

315. An Regulares accedentes, & colloquentes cum Monialibus exemptis
incedant in censura[m] latam Episcopo? Et quid, si accedant ad
colloquendum cum non exemptis, sed subjectis dictionis ordinariae ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

Breviarij, sed in ordine ad finem legis, & mentem Legislatoris, qui voluit vt in diebus ieiuniorum, & per consequens orationi consecratis, à colloquijs Monialium abstineatur. Vnde dicitur, quòd ratio legis, magis quam verba spectanda sunt, ex leg. Scire, §. Alind ff. de ex. us. i. mor. & docet Parisius consil. 1. 2. n. 5. 2. l. 2. Balduz consil. 44. l. 2. Alexander consil. 54. n. 9. l. 4. & alij. Ideo ego Dominus Episcopus admonerè, ne in die mercurij quatuor Temporum similem licentiã præberent.

RESOL. CCCXIV.

An Regulares accedentes ad Monasteria Monialium absque Episcopi licentia incidant in excommunicationem, quam Episcopus proposuit, contra tales? Et an in tali casu, secluso scandalo, non peccent mortaliter? Ex p. 3. tr. 2. Ref. 103.

Negatiuè respondeo, quia ferè omnes Religiones habent priuilegium, vt non possint excommunicari ab Episcopis, & ideo hanc sententiam docet Rodriq. tom. 1. 9. 4. 5. ar. 2. & alij cum P. Suar. de Relig. tom. 4. tr. 1. l. 1. c. 1. c. 27. vbi assertit sic declarasse sac. Cardinalium Congregationem, sub die 9. Aprilis 1587. in hæc verba, Regulares accedentes ad Monasteria Monialium sine licentia Episcopi, incurrunt in penam excommunicationis, quam Episcopus suo edito proposuit, nisi Regulares illi habent ex priuilegio, quòd non possint excommunicari; & tunc debent puniri à suis Superioribus alia pœna. Ita sacra Congregatio. Imò secluso scandalo, in tali casu Regulares non peccare mortaliter, docet nouissimè Merolla in disp. Theol. tom. 1. disp. 1. c. 2. diff. c. 7. n. 614.

RESOL. CCCXV.

An Regulares accedentes, & colloquentes cum Monialibus exemptis incidant in excommunicationem latam ab Episcopo? Et quid si accedant ad colloquendum cum non exemptis, sed subiectis ditioni ordinaria Episcopi? Idem est dicendum in viroque casu de peregrinis, quod non incurrant in censuram latam ab Episcopo contra colloquentes, vel accedentes ad Monasteria Monialium sibi subiectarum; secus verò si excommunicationem pronunciet contra accedentes, & colloquentes cum Monialibus exemptis, quia in isto casu incurrunt etiã peregrini. Ex p. 1. o. tr. 14. & Mil. 4. Ref. 5. alias 53.

Negatiuè respondet Merolla, tom. 1. disp. 1. c. 1. n. 616. vbi sic ait: Id autem quod diximus, excommunicationem scilicet latam ab Episcopo contra loquentes cum Monialibus, non comprehendere Religiosos exemptos, limitat Grassius l. 4. de i. sp. l. c. 6. n. 2. nisi Episcopus ferret hanc Excommunicationem auctoritate Apostolica; tunc enim vult, etiam Religiosos exemptos comprehendere. Ad quod probandum allegat Concilium Tridentinum sess. 25. c. 5. de Reg. incip. Bonifacij Octauij. Cæterum non videtur, quomodo hic Auctor, ex eo loco Concilij colligat, at auctoritatem Apostolicam in re de qua loquimur, tribui ibi Episcopis saltem respectu Monasteriorum monialium non Tom. VII.

exemptarum ab eorum iurisdictione. Nam Tridentinum in loco allegato, tantum renouat Constitutionem Bonifacij VIII. quæ habetur in cap. Periculoso §. vlt. de stat. Regul. l. 6. præcipiens Episcopis vt in omnibus Monasterijs sibi subiectis, ord. naria, in alijs verò Sedis Apostolicæ auctoritate, Clausuram monialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari procurent, inobedientes per Censuras Ecclesiasticas, aliaque pœnas compescentes. Vnde si Episcopus non habet specialem auctoritatem à Sede Apostolica contra Religiosos, non poterit eos excommunicare, vel statutis suis obligare, vt cum monialibus, saltem sibi subiectis, non loquantur; nam Concilium Tridentinum non facit eum delegatum Apostolicum nisi quoad monasteria monialium exempta ab eius iurisdictione. Et hæc omnia docet Merolla respectu Monasteriorum monialium exemptarum, licet contrarium asserat Duardus in Bull. Cæna l. 2. c. 1. 9. 3. n. 119. existimat enim Episcopus auctoritate Apostolica sibi concessa à Tridentino posse excommunicare, seu prohibere sub pœna excommunicationis late sententiã etiam Religiosos, ne cum Monialibus exemptis loquantur; sed hanc sententiam non esse veram putat Merolla; quia Tridentinum solum dat limitatam potestatem Episcopis super Monasteria Monialium exempta; vt scilicet possint in eis Clausuram indicere, & conseruare illam, ac inobedientes punire. Ex quo tantum sequitur, posse excommunicare violantes hanc Clausuram. At verò, quod auctoritate Apostolica excommunicare possint etiam Religiosos exemptos loquentes cum his Monialibus, ibi eis non conceditur. Accedit, quod contrarium videtur aperte colligi, ex c. Periculoso §. vlt. de stat. reg. in 6. quod Tridentinum statuerit, se velle inuouare. Vbi dicit Pontifex, se non intendere per id, dare aliam iurisdictionem, vel potestatem supra Monasteria exempta.

Sed his non obstantibus, in fauorem nostri Patris Duardi contra Merollam nouissimè insurgit Ioseph de Ianuario. de Casib. reser. resol. 34. n. 119. Tum ex Concilio Trid. sess. 25. c. 5. de Reg. incip. Bonifacij Octauij, & c. in quo Concilio, reuocatur Constitutio Bonifacij Octauij, quæ habetur in cap. Periculoso §. vlt. de stat. Reg. in 6. Nã ibi Episcopi deputantur vti delegati à sede Apostolica in ordine ad Monasteria Monialium exempta ab eorum iurisdictione, intra tamen suam Diocesim quoad restitutionem Clausuræ, si violata fuerit, & vbi Clausura inuiolata est in ordine ad eius conseruationem. Clausuræ Monialium spectat accessus ad loquendum cū ipsis Monialibus; aliter enim Clausura nulla esset. Nec obstat id quod si præ asseruit Merolla, quia bene colligitur ex verbis Concilij; quod possint excommunicare Regulares colloquentes cum Monialibus exemptis; Nam prohibitio locutionis spectat ad conseruationem Clausuræ, Clausura enim cū libertate loquendi, non esset Clausura Monialium, sed carcer, & esset omnino frustratoria & vana. Si ergo Episcopi sūt delegati ad finem, qui est clausura, erunt etiam delegati ad finem, qui est locutio & c. Nec etiam obstat dicere cum Merolla, quod Sacra Congregatio in Decreto determinat tantum, quod Constitutio Greg. XV. comprehendat tantum Regulares delinquentes cum Monialibus contra Constitutionem Sixti V. & sic ordinarius Episcopus potest punire tanquam delegatus Papæ Religiosos, qui contra dictam Constitutionem Sixti V. deliquerunt. Quia contra est; nam ibi constitutio non solum dat facultatem Episcopis ad puniendum delinquentes Regulares, sed etiam ad coercendos ipsos per delegationem Papalem ipsis Episcopis tributam; sed coercere, est prohibere, seu restringere, quæ restrictio, & cohibitio sit etiam per excommunicationem; & cum Episcopus agat in hoc tanquam delegatus Apostolicus, poterit ipsos Regulares per excommunicationem

nem restringere & cohibere in ordine ad ipsos re-
stringendos, ne accedant ad colloquendum ad Mo-
nasteria Monialium cum Monialibus, quantumvis
exemptis. Nec etiam obstat cum eodem Merolla,
quod sequeretur Episcopus tanquam delegatos Apo-
stolicos posse (hæc sunt verba Merolla) id prohibere
Regularibus, etiam, respectu monasteriorum monia-
lium ipsis Episcopis subiectarum; quia constitutio
Gregorij XV. indistinctè loquitur de monasterijs Mo-
nialium vt clarè patet. Hæc Merolla ibi. Quia contra
est: nam Constitutio loquitur tantum de Monasterijs
exemptis, dum dicit, An Regularis absque legitima
licentia accedens ad monasteria Monialium Regulari-
bus subiectarum, &c. Monasteria enim subiecta Re-
gularibus sunt à iurisdictione Episcopi exempta: ergo
constitutio Gregorij XV. non loquitur indistinctè,
sed determinate de Monasterijs exemptis tantum, &
non de alijs Episcopo subiectis. Remanet igitur nos-
trum notabile firmum; quod scilicet Regulares ac-
cedentes ad monasteria exempta ad colloquendum
cum Monialibus incidunt in hanc excommunicationem;
Regulares verò accedentes ad Monasteria non
exempta, sed subiecta ditioni ordinariæ Episcopi, non
incidunt in hanc nostram excommunicationem. Adest
& alia declaratio Cardinalium supra Tridentinum p.
4. fol. 422. relata à Fagundez 1. Ecclesia præcepto. l. 1.
c. 7. n. 10. in fine, his verbis, Regulares aduertes Mo-
nasteria Monialium sine licentia Episcopi incidunt in
pœnam excommunicationis, quam Episcopus sub edi-
cto proposuit; sic Congregatio Cardinalium super
Tridentinum censuit 9. Aprilis 1587. Huiusque Pater Ia-
nuarius; cui addo, præter Doctores ab ipso citatos Ric-
cium in Praxi. tom. 2. resol. 181. Peyrinum, de Priuil.
Munim. Constit. 7. Pij V. quæst. 15. num. 37. Cæspedes, tr.
de Exem. Regul. cap. 23. q. 336. num. 2. quibus videtur
etiam accedere. Squillante de Priuileg. Episcop. part. 1.
cap. 13. num. 14.

Sup hoc in
Ref præteri-
ta.

Olim in Ref.
quæ nunc in
ueniunt in
tom. 6. tr. 1.
Ref. 84. in §.
Nota quinto,
ad medium
& in alio §.
ad not. E.
pro Monial-
ibus exemptis
in tom. 5. tr. 1.
Ref. 87. §.
Nota quinto,
in principio
& in alio §.
not. 1. dicti §.

3. Notandum est hic obiter, quod licet probabili-
ter olim diximus, quod Peregrini non incidunt in
Censuram Episcopi colloquentes cum Monialibus,
etiam in eorum Diocesi adest etiam eadem Cen-
sura, tamen hoc procedit quoad Moniales Episcopo
subiectas, nam quoad Moniales exemptas con-
trarium dicendum est; nam in tali casu Episcopus
& in alio §. procedit in ordine ad Clausuram, & consequenter ad
locutionem est delegatus Episcopus Summi Ponti-
ficis, sicut supra diximus de Regularibus, & ita tenet
Ianuarius loco citato, num. 16.

RESOL. CCCXVI.

An Episcopus possit visitare in ordine ad clausuram
Monasteria Monialium Regularibus subiecta? Ex
p. 1. tr. 2. & Misc. 2 Ref. 15.

§. 1. **N**egatiuam sententiam tenet Bruno de Priu-
ileg. Regular. part. 1. tract. 2. cap. 2. propos. 4.
Et putat constare hanc veritatem ex cap. periculoso, de
statu Regular. in 6. vbi Monasteria Episcopo, & Sedi
Apostolica immediatè subiecta, à Monasterijs Præ-
latis Regularibus subiectis distinguit, & de his sic
pronunciat, Abbates verò, & alij, tam exempti,
quam non exempti Prælati Ecclesiarum, Monasterio-
rum, & Ordinum quorumcumque in Monasterijs
huiusmodi sibi subiectis, de clausura conuenienti, vbi
non est prouidere procurent. Nec Tridentini decre-
tum cap. 5. sess. 25. de Regular. aliud operatur, quàm
confirmare constitutionem Bonifacij VIII. illius capi-
tuli periculoso: nam decretum innouans iuxta termi-
nos Constitutionis innouatè est intelligendum, vt dix-
imus in tractatu de priuilegijs in communi, & iuxta

Naui. de Datis, & promissis, notab. 3. in num. 6. Quod
similiter etiam dicendum est de Constitutionibus Pij
V. Quæ incipiunt, Circa pastoralis, & Decoris, & bene-
fici.

2. Nec obiciendum, Tridentinum generaliter
loqui, non distinguendo de Monasterijs immediatè
subiectis Sedi Apostolicæ, & de alijs Prælati Re-
gularibus subiectis: nam quamuis id ita sit, recedendum
non est à Constitutione antiqua: nisi
quatenus per nouam reperitur contrarium; vt ha-
betur in iure civili lib. præcipuum, de Appellatione, &
cap. 1. de Constitutione, in 6. At in dicto cap. peri-
culoso, satis exprimitur differentia, vt in prin-
cipio huius propositionis notatum est: illa enim,
quæ immediatè Sedi Apostolicæ, vel Episcopo
subduntur quoad hunc actum clausuræ, Episcopo
subiicit: reliqua verò Monialium Monasteria sicut
Prælati ordinarijs. Atque hæc responsio corroboratur
ex fine proximè dicti cap. Periculoso, vbi habetur;
et hoc autem in Monasterijs exemptis Ordinarij
locorum nullam sibi credant iurisdictionem, vel potesta-
tem aliquatenus attributam. Ergo ex Constitutio-
ne huiusmodi nullam habet Episcopus facultatem
quoad clausuram in dicta Monasteria exempta,
alioquin haberet aliquam iurisdictionem, & po-
testatem in illa. Sic tenet Miranda in tractatu de
Sacris Monialibus, quæstione 2. art. 14. concl. 3. &
alij.

3. Ex quibus sequitur, non posse Episcopum ingre-
di Monialium Monasteria, vt videat si violata est
clausura, nec se intromittere ad illam reparandam,
si violata est: nisi in casu, in quo monitus ab ipso
Prælati Monasteriorum, in quibus clausura viola-
ta est, nollet illam reparare; tunc enim vbi Tri-
dentinè est receptum, id possit tanquam Sedis Apostoli-
cæ delegatus. Ita Bruno, & alij cum ipso, vt videtur
est apud Barbosam, & Garziam vbi infra.

4. Sed ego affirmatiuè sententiæ adhareo cum Do-
ctoribus quos ad lætietatem adducit Barboza de iur.
Ecclesiastico lib. 1. cap. 43. n. 146. quibus addo Gar-
ziam in Politica Regulari tom. 1. tr. 8. diff. 1. c. 2. d. 2.
num. 15. Et ideo posse Episcopos, eorumque Vica-
rios subiectis ad id habentes mandatum pro clau-
suræ visitatione, ingredi septa Monasteriorum Mo-
nialium Regularibus subiectarum, semotis etiam
violatæ clausuræ suscipione, ac quacumque supe-
riorem Regularium negligentia, censuit 5. Con-
gregatio Cardinalium negotijs Episcoporum, &
Regularium præposita, in hæc verba, prætendun-
tibus aliquibus Ciuitatis, ac Diocesis Turritanæ,
Archiepiscopus circa clausuram Monasteria Mo-
nialium Regularibus subiectarum visitare non
posse, & hoc sub prætextu, quod ab eisdem Archie-
piscopis prædecessoribus nunquam visitata fue-
rint; Illustrissimi eiusdem Sacræ Congreg. Patres,
Illustriss. Lancelloto referente, prædicto Archiepi-
scopo litteras dari voluerunt, ipsum non posse, nec
debere omittere, quin clausuram Monasteriorum
Monialium eius Ciuitatis, & Diocesis Regularium
curæ suppositorum, quotiescumque opus esse
dignouerit, visitet, sub Data 24. Nouembrijs
1617.

5. Et ita optimè Episcopo Sperello respondit e-
dem Sacra Congregatio, vt patet in eius decis. 97.
num. 27. vbi sic ait, Verum quia idem Prior, cui
Roderici doctrina valdè applaudebat, meis ratio-
nibus non acquiescebat: ego ob meam eximiam in
dictam Religionem reuerentiam, nihil per vim at-
tentare volui, sed Sacram Congregationem con-
sului, ac fauorabilem reportauit resolutionem, quam
vnà cum meo supplici libello hic imprimendam
curavi tenoris sequentis.

6. Eminentiſſimi,